

slut nævne, at bladet har et ualmindeligt lækkert lay-out, der i sig selv gør bladet læseværdigt.

Svend Askær

Karl-Henrik Bentzon: Kommunalpolitikere, København: Samfundsvidenskabeligt Forlag, 1981, 368 s., 243,80 kr.

En nærmere beskrivelse og analyse af de ca. 5000 danske kommunalpolitikere er på ingen måde en let opgave. Den danske kommunalpolitiker som type findes næppe, men er derimod en meget heterogent sammensat gruppe med hensyn til baggrund, holdninger og dagligt virke.

Karl-Henrik Bentzons bog om denne gruppe bygger på en række undersøgelser af vælgere og kommunalpolitikere foretaget i løbet af 1970'erne. Primært i form af spørgeskemaundersøgelser, vælgerundersøgelser samt den kommunale valgstatistik. Materialet er dog for en stor dels vedkommende fra henholdsvis 1971 og 1974, kort tid efter kommunalreformens gennemførelse. En undersøgelse foretaget f.eks. 10 år efter kommunalreformens iværksættelse havde måske på en række områder givet andre resultater.

Bogen er, som det antydes i forfatterens forord, ikke nogen kritisk analyse af det kommunale selvstyres virke. Bogens empiriske materiale er løbende relateret til en række teoretiske overvejelser. Den teoretiske ramme virker til tider lidt usammenhængende. Og på enkelte områder virker det, som om de empiriske resultater styrer de teoretiske overvejelser.

I bogens første afsnit behandles spørgsmålet om, hvorledes udvælgelsen af kommunalpolitikere foregår. Resultaterne viser, at ligesom det er tilfældet med folketinget er kommunalpolitikere ikke et spejlbillede af vælgerne. Men det er derimod udvalgte sociale og beskæftigelsesmæssige grupper, der dominerer. En egentlig 'overklasse' er der dog ikke tale om. Ligeledes synes kvindernes muligheder for at gøre sig gældende i det lokalpolitiske arbejde at være begrænsede. Relativt få kvinder bliver opstillet og meget ofte med dårlige placeringer. Noget tyder på, at en ændret kvindebevidsthed blandt de kvindelige vælgere til dels vil ændre dette.

I bogens anden del analyseres det kommunale selvstyre og det repræsentative demokrati. Spørgsmålet om ikke-repræsentative folkeafstemninger spiller her en central rolle. De politiske partier er ifølge Bentzon ikke enige, og holdningen følger ikke den normale højre-venstre placering af partierne. Om indførelse af folkeafstemning som supplement til det bestående repræsentative kommunale selvstyre vil styrke det politiske systems legitimerende funktion, som K.H. Bentzon

slut nævne, at bladet har et ualmindeligt lækkert lay-out, der i sig selv gør bladet læseværdigt.

Svend Askær

Karl-Henrik Bentzon: Kommunalpolitikere, København: Samfundsvidenskabeligt Forlag, 1981, 368 s., 243,80 kr.

En nærmere beskrivelse og analyse af de ca. 5000 danske kommunalpolitikere er på ingen måde en let opgave. Den danske kommunalpolitiker som type findes næppe, men er derimod en meget heterogent sammensat gruppe med hensyn til baggrund, holdninger og dagligt virke.

Karl-Henrik Bentzons bog om denne gruppe bygger på en række undersøgelser af vælgere og kommunalpolitikere foretaget i løbet af 1970'erne. Primært i form af spørgeskemaundersøgelser, vælgerundersøgelser samt den kommunale valgstatistik. Materialet er dog for en stor dels vedkommende fra henholdsvis 1971 og 1974, kort tid efter kommunalreformens gennemførelse. En undersøgelse foretaget f.eks. 10 år efter kommunalreformens iværksættelse havde måske på en række områder givet andre resultater.

Bogen er, som det antydes i forfatterens forord, ikke nogen kritisk analyse af det kommunale selvstyres virke. Bogens empiriske materiale er løbende relateret til en række teoretiske overvejelser. Den teoretiske ramme virker til tider lidt usammenhængende. Og på enkelte områder virker det, som om de empiriske resultater styrer de teoretiske overvejelser.

I bogens første afsnit behandles spørgsmålet om, hvorledes udvælgelsen af kommunalpolitikere foregår. Resultaterne viser, at ligesom det er tilfældet med folketinget er kommunalpolitikere ikke et spejlbillede af vælgerne. Men det er derimod udvalgte sociale og beskæftigelsesmæssige grupper, der dominerer. En egentlig 'overklasse' er der dog ikke tale om. Ligeledes synes kvindernes muligheder for at gøre sig gældende i det lokalpolitiske arbejde at være begrænsede. Relativt få kvinder bliver opstillet og meget ofte med dårlige placeringer. Noget tyder på, at en ændret kvindebevidsthed blandt de kvindelige vælgere til dels vil ændre dette.

I bogens anden del analyseres det kommunale selvstyre og det repræsentative demokrati. Spørgsmålet om ikke-repræsentative folkeafstemninger spiller her en central rolle. De politiske partier er ifølge Bentzon ikke enige, og holdningen følger ikke den normale højre-venstre placering af partierne. Om indførelse af folkeafstemning som supplement til det bestående repræsentative kommunale selvstyre vil styrke det politiske systems legitimerende funktion, som K.H. Bentzon

konkluderer, er det dog vanskeligt på det foreliggende grundlag at vurdere.

Det kommunale selvstyre kan på mange måder virke som et system i strid med sig selv. Lighed og selvstyre kan være vanskeligt forenelige begreber. Af bl.a. økonomiske årsager vil lighedsbegrebet ofte være det mest fremherskende. På det sociale område fremstår kommunerne måske specielt som en del af det statslige hierarki med udstrakt grad af central detailstyring. Ideologiske principper vil ofte have trange kår i krisetider. Og her er udviklingen sandsynligvis blevet endnu mere markant siden indsamlingen af bogens materiale blev foretaget.

I tredje afsnit behandles holdninger til hvervet som kommunalpolitiker. Af de fremlagte resultater kan nævnes, at 89 pct. af de valgte kommunalpolitikere er mest tilbøjelig til at arbejde efter egen overbevisning, mens 11 pct. vil arbejde for og stemme i henhold til vælgernes opfattelse. Vælgerne er her af meget nuanceret opfattelse afhængig af politisk overbevisning.

Langt de fleste kommunalpolitikere er medlem af en gruppe, hvilket bl.a. af ressourcemæssige årsager giver den mest tilfredsstillende arbejdsform. Enkeltmedlemmer kan have særdeles vanskelige arbejdsvilkår, vil ofte blive forbigået ved medlemskab af råd og nævn og vil samtidig have vanskeligt ved at dække hele området. Arbejdsdeling er ofte et nødvendigt redskab i kommunalpolitik. Arbejdspresset er stort, lønnen lille (udgangspunktet er at kommunalpolitik ikke skal være et levebrød). Den store arbejdsbyrde påvirker samtidig kommunalbestyrelsens sammensætning. Offentligt ansatte har i større grad mulighed for at anvende den fornødne tid til dette arbejde. K.H. Bentzon er dog samtidig af den opfattelse at offentligt ansatte på trods af bedre objektive muligheder har vanskeligere ved at klare arbejdsbyrden end det f.eks. er tilfældet med de selvstændige! (p. 276).

Variationerne i arbejdsbelastningen samt prioriteringen af de enkelte opgaver er stor. En større grad af relatering til kommunestørrelse kunne måske have bidraget til en yderligere belysning af dette spørgsmål. Forholdet mellem de folkevalgte og administrationen er kun sparsomt belyst og burde nok gøres til genstand for en selvstændig analyse. Man kunne opstille en hypotese om, at kommunalpolitikere i de små kommuner i stor udstrækning fungerer som en del af administrationen og anvender den overvejende del af tiden med enkeltafgørelser i modsætning til de større kommuner. I relation til spørgsmålet om kommunalt selvstyre kunne man ligeledes forestille sig, at den øgede centrale detailstyring måske påvirker selvstyret i større udstrækning end først antaget, fordi det giver politikerne mindre handlefrihed og administrationen større grad af monopol på beslutningsgrundlaget. Arbejdet i kommunalbestyrelsen har imidlertid ikke en central placering i K.H. Bentzons bog.

I bogens sidste afsnit vurderes det kommunale selvstyre i forhold til det politiske system. Som tidligere nævnt kan det være vanskeligt at indplacere selvstyrebegrebet. Tilslutningen til det kommunale selvstyre er imidlertid ifølge undersøgelsen relativ stor. Bentzon mener, at der imidlertid kan være et legitimeringsproblem i kraft af, at de politiske partier kun i meget begrænset udstrækning anvendes som borgernes indflydelseskanal. Kun 8 pct. af vælgerne er aktive inden for et politisk parti. Indflydelse anvender andre kanaler, men om det underminerer det politiske systems legitimering er dog ikke en bekræftet antagelse.

K.H. Bentzon fremdrager i sin bog en lang række karakteristika ved danske kommunalpolitikere. Analysen er primært koncentreret om opstilling, valg og holdninger samt spørgsmålet om det kommunale selvstyres virke set i relation til vælgernes synspunkter. Samtlige aspekter af kommunalpolitikernes virke bliver dog ikke belyst og på en række områder kunne der med fordel foretages en dyberegående analyse. Dette svækker imidlertid ikke indtrykket af, at bogen i væsentlig grad bidrager til at belyse et centralt område i studiet af kommunale forhold.

Erik Ravn

Tor Bjørklund og Bernt Hagtvat (red.), Høyrebølgen - epokeskifte i norsk politikk?, Oslo: Aschehoug, 1981, 456 s., 172,50 kr.

En højredrejning har i løbet af 70'erne ramt ganske mange vestlige lande - i visse tilfælde med drastiske ændringer af 60'ernes økonomiske politik og socialpolitik til følge. Det er da også en søgen efter mere generelle forklaringer, mere end specifikke norske forhold, der karakteriserer de fleste artikler i denne antologi om den norske højrebølge, der kulminerede med Høyres valgsejr i 1981. Det øger bogens relevans også for danske læsere, samtidig med at en skæven til danske forhold kan give et fingerpeg om forklaringernes gyldighedsområde.

Bogens ikke mindre end 27 bidrag er i øvrigt stærkt inhomogene og spænder fra "traditionelle" parti- og vælgeradfærdsanalyser over historiske og idehistoriske analyser til en række artikler om, hvad der gik galt for Arbeiderpartiet (AP), og hvorledes Høyre har kunnet udnytte dette i sin agitation. Der indgår endog artikler om Høyres økonomiske politik, Milton Friedmans teorier, den "konservative personlighed" m.v. Denne store spredning i artiklernes indhold - og i øvrigt også form - kan gøre bogen lidt uoverskuelig, og man savner lidt en indledning, der trækker forskellene i synspunkter lidt klarere op.